

राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) घटकाचा सन २०२०-२१ चा आर्थिक वर्षाकरिता अनुसूचित जमाती प्रवर्गाचा निधी वितरीत करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: राशेअ-४४२०/प्र.क्र.१०९/८-अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक: ३१ मार्च, २०२१.

संदर्भ:-

१. केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना
२. शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग क्रमांक ०४१८/प्र.क्र.१५५/१४ अ, दि. २७.०४.२०१८
३. केंद्र शासनाचे पत्र क्र.२-३/२०१७-RFS-III, दिनांक १६.०४, २०२०
४. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १-२१/२०१८-RFS-III, दिनांक ११.०९. २०२०
५. शासन निर्णय क्रमांक राशेअ ४४२०/प्र.क्र.८८/८ अ, दिनांक १२.१०.२०२०
६. शासन निर्णय क्रमांक राशेअ ४४२०/प्र.क्र.९५/८ अ, दिनांक ०९.१२.२०२०
७. शासन निर्णय क्रमांक राशेअ ४४२०/प्र.क्र.१०९/८ अ, दिनांक २३.१२.२०२०
८. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र. आकृआ-२०२१/कोक्षवि/वाकृअ/प्र.क्र.०५/र-७५/रासक, दि.०६.०३.२०२१
९. आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय क्र. बीयुडी २०२०/प्र.क्र. ७/कार्यासन-६ दि. ३० ०३.२०२१

प्रस्तावना-

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास घटकाची राज्यामध्ये अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. यामध्ये केंद्र व राज्य हिश्याच्या निधीचे प्रमाण ६०: ४० असे आहे. सन २०१९-२० मध्ये अखर्चित राहिलेला रु. १०९४.४२ लाख निधी सन २०२०-२१ या वर्षात खर्च करण्यासाठी केंद्र शासनाने संदर्भाधीन क्र. ३ येथील दिनांक १६.४.२०२० च्या पत्रान्वये पुनरुज्जीवित करून दिलेला आहे.

अखर्चित निधीमध्ये अनुसूचित जमाती प्रवर्गाचा केंद्र शासनाचा रु. १३३.१० लाख निधीचा समावेश आहे. त्यापैकी केंद्र हिस्सा रु.२५.५० लाख व त्या प्रमाणात समरूप राज्य हिस्सा रु. १७.०० लाख असा एकूण रु.४२.५० लाख निधी पुनरुज्जीवित करून विनियोगास आणण्याकरिता संदर्भाकित क्र. ६ येथील दिनांक १.१२.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये वितरीत केला आहे. तसेच सन २०२०-२१ मध्ये पहिल्या हप्त्यासाठी केंद्र हिस्सा रु.४४.६५ लाख आणि राज्य हिस्सा रु. २९.७७ लाख असा एकूण रु.७४.४२ लाख निधी केंद्र शासनाने उपलब्ध करून दिला आहे. त्यापैकी केंद्र हिस्सा रु.२१.५८ लाख व राज्य हिस्सा रु. १४.३९ लाख असा एकूण रु.३५.९७ लाख निधी संदर्भाकित क्र. ७ येथील दिनांक २३.१२.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये वितरीत केला आहे. संदर्भ क्र. ८ येथील पत्रान्वये कृषि संचालक (वि व प्र), कृषि आयुक्तालय, पुणे यांनी उर्वरित निधी वितरणाच्या अनुषंगाने केलेल्या विनंतीस अनुसरून तसेच आदिवासी विकास विभागाने संदर्भ क्र. ९ येथील शासन निर्णयान्वये सुधारित अंदाजाच्या मर्यादेत उपलब्ध करून दिलेला केंद्र हिस्सा रु.१०९.८५१ लाख व राज्य हिस्सा रु.७३.२३४ लाख असा एकूण रु. १८३.०८५ लाख निधी आयुक्त (कृषि) यांना वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीवर (बीडीएस) उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

१. राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास घटकाच्या उप अभियानाचा अनुसूचित जमाती प्रवर्गाचा सन २०२०-२१ या वर्षातील केंद्र हिस्सा रु. १०९.८५१ लाख (रुपये एक कोटी नऊ लाख पंच्याऐंशी

हजार शंभर फक्ता) व राज्य हिस्सा रु.७३.२३४ लाख (रुपये त्र्याहत्तर लाख तेवीस हजार चारशे फक्ता) असा एकूण रु. १८३.०८५ लाख (एक कोटी त्र्याऐंशी लाख आठ हजार पाचशे फक्ता) इतका निधी आयुक्त (कृषि) यांना वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीवर (बीडीएस) वितरीत करण्यात येत आहे.

२. सदर रु. १८३.०८५ लाख निधी खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व सदर खर्च सन २०२०-२१ च्या मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
मागणी क्र.टी-५, २४०१-पीक संवर्धन, (७९६) जनजाती क्षेत्र उपयोजना, (०१)(१९) राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान- अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम व हवामान बदल शाश्वत शेती सनियंत्रण, प्रतीमानकरण व नेटवर्किंग कार्यक्रम (केंपुयो) (केंद्र हिस्सा-६०%) (अनुसूचित जमाती)(२४०१ ए ५३९) ३३ अर्थसहाय्य.	मागणी क्र.टी-५, २४०१-पीक संवर्धन, (७९६) जनजाती क्षेत्र उपयोजना, (०१)(२०) राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान- अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम व हवामान बदल शाश्वत शेती सनियंत्रण, प्रतीमानकरण व नेटवर्किंग कार्यक्रम (केंपुयो) (राज्य हिस्सा-४०%) (अनुसूचित जमाती) (२४०१ ए ५४८) ३३ अर्थसहाय्य.

३. या शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास कार्यक्रमासाठी अनुसूचित जमाती प्रवर्गाकरीता उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या केंद्र व राज्य हिस्साच्या रु.१८३.०८५ लाख निधीचे जिल्हा निहाय/ कार्यालय निहाय वाटप करण्याकरीता संचालक संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांना प्राधिकृत करण्यात येत असून त्यांनी अभियानांतर्गत जिल्हानिहाय वाटप करावयाचा निधी BDS प्रणालीद्वारे विभागीय कृषि सहसंचालकांमार्फत जिल्ह्यांना वितरीत करावा व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना प्राप्त निधी आहरित करून PFMS खात्यावर जमा करावा व संपूर्ण अदायगी PFMS वरच करावी.
४. या शासन निर्णयाद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येत असलेल्या रु.१८३.०८५ लाख निधीचे सनियंत्रण करण्याच्या दृष्टीने, निधी आहरण व संवितरण करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे नियंत्रण तसेच आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	स्तर	नियंत्रण अधिकारी	आहरण व संवितरण अधिकारी
१	आयुक्तालय स्तर	आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे	सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२	विभागीय स्तर	संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक	संबंधित विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयातील लेखाधिकारी.
३	जिल्हा स्तर	संबंधित जिल्हा अधिक्षक अधिकारी	संबंधित जिल्हा अधिक्षक अधिकारी कार्यालयातील लेखाधिकारी.

५. केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास कार्यक्रमासाठी राज्य शासनास सन २०२०-२१ करीता मंजूर केलेल्या कृति आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने दिलेल्या

- दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहिल. याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे संनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणी व संनियंत्रणाकरीता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निदेशित करावे.
६. सदर योजनेची अंमलबजावणी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांमधील अवर्षण प्रवण क्षेत्र घटकाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. २ येथील उन्नत शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या दिनांक २७ एप्रिल, २०१८ च्या शासन निर्णयातील मार्गदर्शक सूचनांनुसार करण्यात यावी.
  ७. प्रत्येक महिन्याला योजनेची भौतिक आणि आर्थिक प्रगती याबाबतची माहिती अद्ययावत करण्यात यावी व राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांसोबतच्या परिशिष्ट-३ मध्ये भरण्यात यावी व सदरची माहिती राज्य शासनाकडेसुद्धा पाठविण्यात यावी.
  ८. योजनेचा सविस्तर त्रैमासिक प्रगती अहवाल पुढील त्रैमासिकाच्या पहिल्या महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत त्याचप्रमाणे वार्षिक प्रगती अहवाल आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर ३ महिन्यांच्या कालावधीत कृषी व सहकार विभाग, कृषी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे तसेच राज्य शासनाकडे पाठविण्यात यावा.
  ९. कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टपूर्तीसाठी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी संदर्भाधीन अ.क्र. १ येथे नमूद केलेल्या केंद्र शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेल्या सदर घटकाच्या मार्गदर्शक सूचना तसेच उपरोक्त नमूद अटी व शर्ती विचारात घेऊन उद्दिष्ट निहाय सविस्तर मार्गदर्शक सूचना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना निर्गमित कराव्यात.
  १०. अनुसूचित जमाती प्रवर्गसाठीचा निधी अनुसूचित जमाती लाभार्थ्याकरीता खर्च करण्यात यावा.
  ११. अनुसूचित जमातीच्या लाभार्थ्यांना योजनेचा लाभ कोणत्या स्वरूपात देण्यात आला, याबाबतची सन २०१८-१९ तसेच सन २०१९-२० या वर्षातील माहिती आदिवासी विकास विभागास सादर करण्यासाठी, शासनास सादर करण्यात यावी.
  १२. वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक क्रमांक अर्थसं २०२०/प्र.क्र.६४/अर्थ-३, दिनांक १६.०४.२०२० नुसार विहित केलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करून व सदर परिपत्रकान्वये विभागास प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून तसेच संदर्भाधीन अ.क्र.९ येथील आदिवासी विकास विभागाच्या दिनांक ३०.०३.२०२१ च्या शासन निर्णयास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.
  १३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०३३१११४५११०४०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(भारती दि. धुरी)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती)

२. संचालक (वि.प्र.), कृषि आयुक्तालय, पुणे (१० प्रती)
३. जिल्हाधिकारी (सर्व)
४. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य द्वारा विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
५. सर्व संचालक /सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
६. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व)
७. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
८. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
९. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/ नागपूर/(लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता)
१०. महालेखाकार (स्थानिय) निकाय लेखा परिक्षा व लेखा प्रतिष्ठा भवन, १०१ महर्षी कर्वे मार्ग, मुंबई-२०.
११. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१२. नियोजन विभाग (का-१४३१) /मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. वित्त विभाग (व्यय-१ व अर्थसंकल्प - १३) /मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. निवड नस्ती (कार्यासन -८अ).